

Laboratorijska medicina skozi oči študenta Medicinske fakultete

Erazem Bahčič

Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta

»Zakaj nam je pa tega treba« je stavek, ki ga med dolgim, 6-letnim študijem medicine zagotovo izreče vsak študent medicine, tudi na Medicinski fakulteti v Ljubljani (MF UL).

Pogosto se je to zgodilo, ko smo se učili izpitne vsebine manjših predmetov, ki vsaj na videz niso bile neposredno povezane s klinično medicino ali delom z bolniki. Spominjam se, da je do podobnih komentarjev prišlo tudi v drugem semestru 3. letnika, ko smo se prvič srečali z laboratorijsko medicino. Do takrat smo namreč poznali le nekaj osnov laboratorijskega dela, ki smo jih osvojili v sklopu predmetov Temelji biokemije in Medicinska biokemija in molekularna genetika.

Naj poudarim, da so bile to zelo kakovostne osnove, za kar gre zahvala predvsem predanim asistentom na Inštitutu za biokemijo in medicinsko genetiko.

Naša generacija je bila del starega programa študija medicine, kjer so bile vsebine laboratorijske medicine vključene v predmet Preiskovalne metode s tremi moduli; modul Slikovna diagnostika je izvajala Katedra za radiologijo, modula Klinična biokemija ter Molekularno-genetska diagnostika pa Inštitut za biokemijo in medicinsko genetiko. Osebno mi je bila biokemija vedno pri srcu in posledično tudi velik del laboratorijske medicine. Vsekakor pa razumem pomisleke svojih kolegov, ki so se ob vseh ostalih študijskih obveznostih s težavo lotili učenja tega predmeta in vseskozi poudarjali, da ob učenju patologije in patofiziologije, ki sta objektivno najobsežnejša in najzahtevnejša predmeta 3. letnika, zares nimajo časa še za to. Prav slednje mi je takrat dalo misliti, da težava ne tiči toliko v nezanimanju študentov za laboratorijsko medicino ali v neustreznosti vsebin, temveč predvsem v neposrečeni in slabi umeščenosti laboratorijske medicine v predmetnik 3. letnika študija medicine. Predvsem poletni semester 3. letnika je za študente medicine izredno naporen, saj se letnik poleg številnih manjših izpitov zaključuje z izpitoma dveh ce-

loletnih predmetov, patologije in patofiziologije, ki zahtevata ogromno vložene časa in truda.

V zadnjem času poteka na MF UL obsežna prenova študijskega programa, ki je osvežila tudi predmetnik 3. letnika. Mlajši kolegi tako obiskujejo nov samostojen predmet Klinična biokemija in laboratorijska diagnostika, ki poskuša študentom medicine približati laboratorijsko medicino. Poteka v zimskem semestru, kar vsaj deloma razbremeni študijsko »norijo« v poletnem semestru. Sam tega predmeta ne poznam podrobno, saj ga nisem obiskoval. Kot študent starega programa bi si želel, da bi se nosilci predmeta potrudili izpostaviti tiste najpomembnejše dele omenjenega področja, s poudarkom na uporabnosti za študenta medicine, ki se že v sklopu pripravištva prvič sooči s samostojnim kliničnim delom. Čeprav je razumevanje mehanizmov in postopkov določenih laboratorijskih preiskav pogosto koristno, lahko to pomeni nepotreben balast in obremenitev za študenta ter hkrati zasenči pomembne dele snovi, ki so klinično bolj aplikativni. Na primer, dobro je, da študenti razumejo osnovni metodološki princip plinske analize arterijske krvi. Enako ali še pomembnejše pa se mi zdi, da poznajo postopek pravilnega odvzema vzorca arterijske krvi, kako se meritev na analizatorju izvede in da razumejo pomen rezultatov v kontekstu kliničnega stanja specifičnega bolnika. V praksi je klinično delo na številnih klinikah povezano s tesnim sodelovanjem med zdravnikom in ostalimi strokovnjaki v timu, tudi laboratorijskimi delavci. Mislim, da bi večina študentov medicine pozdravila več praktičnega pristopa in stika z delavci iz laboratorijev, bodisi med vajami bodisi v sklopu obvezne klinične prakse. Takšne izkušnje se mladim študentom medicine običajno bolj vtisnejo v spomin kot poslušanje seminarjev ali predavanj z obilo teoretičnih osnov. Predvsem pa so tovrstne izkušnje izrednega pomena za mlade zdravnike, od katerih se v času pripravištva pričakujeta že velika mera samostojnosti in obvladanje veččin, ki tekom študija včasih niso primerno usvojene. >>

Zakaj nam je torej tega treba? Zakaj je smiselno, da ima študent medicine nekaj znanja tudi o laboratorijski medicini? Svojim kolegom bi odgovoril, da zato, da se bodo lažje znašli v kliničnem okolju. Zato, ker bo marsikateri predklinični ali klinični predmet bolj razumljiv in jasen ob poznavanju temeljnih načel laboratorijske medicine. Zato, ker bodo laboratorijski delavci pomembni sodelavci pri kliničnem delu, na katere se bomo lahko obrnili v primeru težav. Prav tako se veliko študentov med študijem vključi v raziskovalno delo in napiše raziskovalno nalogo, ki lahko vključuje manj ali več laboratorijskega dela. Predhodne izkušnje s tega področja, pravila laboratorijskega dela ter teoretične in praktične osnove, pridobljene v sklopu obveznega predmeta, so lahko v veliko pomoč pri uspešni izdelavi raziskovalne naloge. Veliko je torej razlogov, zakaj študentu medicine koristi znanje laboratorijske medicine. Velik izziv za profesorje in strokovnjake s tega področja pa je, kako te teme približati študentu medicine, ki jih morda dojema kot manj pomemben del študijskih obveznosti. Vsi poznamo občutek, ko je treba naštudirati »eno tono« snovi in se obveznosti le nalagajo ena na drugo. Ravno zato apeliram na mlajše kolege, da profesorjem in nosilcem predmeta redno podajajo povratne informacije in možnosti za izboljšavo, predlagajo vsebine, o katerih želijo slišati več, in opozorijo, če se jim zdi katera od tem preveč obširno zastavljena.

Morda se ravno v bolj praktično načrtanem pouku skriva eden izmed ključev do uspeha. Obisk in predstavitev določenih laboratorijev, ki delujejo v sklopu inštitutov na Medicinski fakulteti ali na Univerzitetnem kliničnem

centru, je le ena izmed možnosti, za katero sem prepričan, da bi naletela na pozitiven odziv študentov. Laboratorijska medicina študente medicine in kasneje zdravnike spremlja na skoraj vsakem koraku, naj bo to ob obravnavi akutnega miokardnega infarkta ali pa določanju bioloških označevalcev neke redkejšje bolezni. Zato bi jo bilo napačno dojemati kot črno skrinjico, v katero vstavimo vzorec in dobimo ven rezultat. Pouk laboratorijske medicine na UL MF se zagotovo razvija v pravo smer, za dokončni uspeh pa bosta potrebna vzajemno sodelovanje in trud tako s strani študentov kot tudi profesorjev in asistentov, ki pouk organizirajo.

Erazem Bahčič

je študent 6. letnika medicine na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani. Je aktiven član Društva študentov medicine Slovenije (DŠMS), v študijskem letu 2020/21 je deloval kot vodja projekta Misli na srce, med 2020 in 2023 pa je opravljal delo lokalnega koordinatorja (LEO-in) International Federation of Medical Students Associations (IFMSA) mednarodnih izmenjav v Ljubljani. Svoje znanje je izpopolnjeval na večih izmenjavah; v Libanonu, Bolgariji in na Poljskem. Piše Prešernovo raziskovalno nalogo na temo biokemičnih označevalcev pri Fabryjevi nefropatiji in se vključuje v raziskovalno dejavnost na UKCL. Je prejemnik priznanja Dušana Stucina za najboljši študijski uspeh pri predmetih s področja biokemije na UL MF in Diplome prof. Janeza Plečnika ter je v študijskem letu 2023/2024 štipendist Univerzitetne ustanove ing. Milana Lenarčiča.